

FIȘA DISCIPLINEI
anul universitar 2024 – 2025

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	de Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie (Ortodoxă)
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii	Pastorală

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Muzică bisericească și ritual III			2.2. Cod disciplină	OLR5553		
2.3. Titularul activității de curs	Pr. Lect. univ. dr. Daniel Mocanu						
2.4. Titularul activității de seminar	Pr. Lect. univ. dr. Daniel Mocanu						
2.5. Anul de studiu	II	2.6. Semestrul	3	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat

3.1. Număr ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp de studiu individual					ore
• Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					15
• Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					12
• Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					8
• Tutoriat					5
• Examinări					5
• Alte activități (exersări practice)					2
Total ore activități individuale					47

3.7 Total ore studiu individual	47
3.8 Total ore din planul de învățământ	28
3.9 Total ore pe semestru	75
3.10 Numărul de credite	3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>Ecran de proiecție, videoproiector, laptop, flipchart, sistem audio, pianină.</i>
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	<i>Sală dotată cu tablă, ecran de proiecție, videoproiector, laptop, sistem audio, pianină.</i>

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>C.1. Utilizarea adecvată a elementelor de limbaj muzical, în concordanță cu tehnica vocală bisericească.</p> <p>C.1.1. Identificarea elementelor caracteristice culturii și teoriei muzicii bizantine.</p> <p>C.1.2. Educarea deprinderilor de auz și ritm muzical.</p> <p>C.1.3. Formarea deprinderilor de scriere și citire muzicală.</p> <p>C.1.4. Recunoașterea auditivă a elementelor de limbaj și reprezentarea lor grafică.</p> <p>C.1.5. Analizarea elementelor de limbaj și de tehnică vocală, pe baza partiturii, pentru glasurile diatonice, cromatice și enarmonice.</p> <p>C.2. Aplicarea tehnicilor specifice muzicii vocale în general, la muzica vocală bisericească, în context liturgic.</p> <p>C.2.1. Exersarea pieselor muzicale, citind partitura.</p> <p>C.2.2. Analizarea elementelor de limbaj și de tehnică vocală, pe baza partiturii, pentru glasurile bisericești.</p> <p>C.2.3. Intonarea melodiei, asociind corect neuma cu sunetul.</p> <p>C.2.4. Redarea corectă a textului muzical.</p> <p>C.2.5. Exersarea interpretării cântărilor bisericești, la unison.</p>
Competențe transversale	<p>CT. 1. Crearea structurii de asumare și realizare a strategiilor de muncă eficientă și responsabilă, în vederea creării unei deprinderi muzicale bisericești.</p> <p>CT.2. Cooperarea eficientă în echipe de lucru profesionale, interdisciplinare, specifice desfășurării proiectelor și programelor.</p> <p>CT.3. Utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare pe tot parcursul vieții, în vederea formării și dezvoltării profesionale continue.</p>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	La finalul cursului studenții vor cunoaște elementele de limbaj muzical bisericesc, aplicate în context liturgic.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> - Cunoștințele dobândite vor permite înțelegerea altor cursuri, din domeniile liturgică, catehetică. - Compararea unor elemente de limbaj muzical recunoscute în cântecele interpretate și în audiții. - Redarea vocală a unor cântece și teme accesibile, pe baza audiției și a descifrării creației muzicale bisericești. - Corelarea în interpretare a expresivității elementelor de limbaj muzical cu ethosul stilului bisericesc. - Utilizarea sunetului muzical, valorizat în combinații ritmice și melodice proprii muzicii bisericești, în varianta aplicată. - Interpretarea individuală și colectivă (vocală), respectând problematica impusă de cântarea bisericească a repertoriului accesibil propus.

- Cunoașterea și diferențierea elementelor specifice diferitelor tipuri de stiluri muzicale bisericești: irmologic, stihiraric și papadic.

8. Conținuturi

8.1. Curs	Metode de predare	Nr ore
Introducere în problematica cursului	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
<p>Cântările Vecerniei și Utreniei glasul 5: Tactul Stihiraric (Glas 5): scară, formulă de acordaj; cadențe; <i>Doamne strigat-am ... Să se îndrepteze...</i>; Stihiri la <i>Doamne strigat-am...</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dogmatica ...</i> - <i>Laudele...</i> <p>Tactul Irmologic (Glas 5): scară, formulă de acordaj; cadențe; stihuri la <i>Doamne, strigat-am...</i>; <i>Stihoavna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Prochimenul Utreniei; Troparele; <i>Dumnezeu este Domnul; Toată suflarea...</i> - Sedelnele; Antifoanele; - Doxologia – Vasile Petrașcu 	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	3 ore
<p>Cântările Vecerniei și Utreniei glasul 6: Tactul Stihiraric (Glas 6): scară, formulă de acordaj; cadențe; <i>Doamne strigat-am ... Să se îndrepteze...</i>; Stihiri la <i>Doamne strigat-am...</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dogmatica ...</i> - <i>Laudele...</i> <p>Tactul Irmologic (Glas 6): scară, formulă de acordaj; cadențe; stihuri la <i>Doamne, strigat-am...</i>; <i>Stihoavna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Prochimenul Utreniei; Troparele; <i>Dumnezeu este Domnul; Toată suflarea...</i> - Sedelnele; Antifoanele; - Doxologia – Vasile Petrașcu 	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	3 ore
<p>Cântările Vecerniei și Utreniei glasul 7: Tactul Stihiraric (Glas 7): scară, formulă de acordaj; cadențe; <i>Doamne strigat-am ... Să se îndrepteze...</i>; Stihiri la <i>Doamne strigat-am...</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dogmatica ...</i> - <i>Laudele...</i> <p>Tactul Irmologic (Glas 7): scară, formulă de acordaj; cadențe; stihuri la <i>Doamne, strigat-am...</i>; <i>Stihoavna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Prochimenul Utreniei; Troparele; <i>Dumnezeu este Domnul; Toată suflarea...</i> - Sedelnele; Antifoanele; - Doxologia – Vasile Petrașcu 	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	3 ore

<p>Cântările Vecerniei și Utreniei glasul 8: Tactul Stihiraric (Glas 8): scară, formulă de acordaj; cadențe; <i>Doamne strigat-am ... Să se îndrepteze...</i>; Stihiri la <i>Doamne strigat-am...</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dogmatica ...</i> - <i>Laudele...</i> <p>Tactul Irmologic (Glas 8): scară, formulă de acordaj; cadențe; stihuri la <i>Doamne, strigat-am...</i>; Stihioavna</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prochimenul Utreniei; Troparele; <i>Dumnezeu este Domnul; Toată suflarea...</i> - Sedelnele; Antifoanele; - Doxologia – Vasile Petrașcu 	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	3 ore
Concluzii	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
8.2. Seminar		
Introducere în problematica cursului	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
<p>Cântările Vecerniei și Utreniei glasul 5: Tactul Stihiraric (Glas 5): scară, formulă de acordaj; cadențe; <i>Doamne strigat-am ... Să se îndrepteze...</i>; Stihiri la <i>Doamne strigat-am...</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dogmatica ...</i> - <i>Laudele...</i> <p>Tactul Irmologic (Glas 5): scară, formulă de acordaj; cadențe; stihuri la <i>Doamne, strigat-am...</i>; Stihioavna</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prochimenul Utreniei; Troparele; <i>Dumnezeu este Domnul; Toată suflarea...</i> - Sedelnele; Antifoanele; - Doxologia – Vasile Petrașcu 	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	3 ore
<p>Cântările Vecerniei și Utreniei glasul 6: Tactul Stihiraric (Glas 6): scară, formulă de acordaj; cadențe; <i>Doamne strigat-am ... Să se îndrepteze...</i>; Stihiri la <i>Doamne strigat-am...</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dogmatica ...</i> - <i>Laudele...</i> <p>Tactul Irmologic (Glas 6): scară, formulă de acordaj; cadențe; stihuri la <i>Doamne, strigat-am...</i>; Stihioavna</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prochimenul Utreniei; Troparele; <i>Dumnezeu este Domnul; Toată suflarea...</i> - Sedelnele; Antifoanele; - Doxologia – Vasile Petrașcu 	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	3 ore

<p>Cântările Vecerniei și Utreniei glasul 7: Tactul Stihiraric (Glas 7): scară, formulă de acordaj; cadențe; <i>Doamne strigat-am ... Să se îndrepteze...</i>; Stihiri la <i>Doamne strigat-am...</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dogmatica ...</i> - <i>Laudele...</i> <p>Tactul Irmologic (Glas 7): scară, formulă de acordaj; cadențe; stihuri la <i>Doamne, strigat-am...</i>; Stihioavna</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prochimenul Utreniei; Troparele; <i>Dumnezeu este Domnul; Toată suflarea...</i> - Sedelnele; Antifoanele; - Doxologia – Vasile Petrașcu 	<p>Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.</p>	<p>3 ore</p>
<p>Cântările Vecerniei și Utreniei glasul 8: Tactul Stihiraric (Glas 8): scară, formulă de acordaj; cadențe; <i>Doamne strigat-am ... Să se îndrepteze...</i>; Stihiri la <i>Doamne strigat-am...</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dogmatica ...</i> - <i>Laudele...</i> <p>Tactul Irmologic (Glas 8): scară, formulă de acordaj; cadențe; stihuri la <i>Doamne, strigat-am...</i>; Stihioavna</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prochimenul Utreniei; Troparele; <i>Dumnezeu este Domnul; Toată suflarea...</i> - Sedelnele; Antifoanele; - Doxologia – Vasile Petrașcu 	<p>Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.</p>	<p>3 ore</p>
<p>Concluzii</p>	<p>Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.</p>	<p>1 oră</p>

9. Bibliografie generală

- Anastasimatarul uniformizat I: Vecernierul*, întocmit de profesorii Nicolae C. Lungu, Ion Croitoru și pr. Grigore Coastea, după marii protopsalți români: Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Dimitrie Suceveanu, Ghelasic Basarabeanul, Ștefanache Popescu, Oprea Demetrescu, Neagu Ionescu, Ioan Zmeu, pr. Theodor V. Stupcanu, Ion Popescu-Pasărea, pr. Victor Ojog, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, ediția a III-a îngrijită de pr. prof. univ. dr. Nicu Moldoveanu, pr. lect. univ. drd. Victor Frangulea, diac. prof. drd. Stelian Ionașcu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
- Anastasimatarul uniformizat II. Utrenierul*: întocmit de profesorii Nicolae C. Lungu, Ion Croitoru și pr. Grigore Coastea, după marii protopsalți români: Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Dimitrie Suceveanu, Ghelasic Basarabeanul, Ștefanache Popescu, Oprea Demetrescu, Neagu Ionescu, Ioan Zmeu, pr. Theodor V. Stupcanu, Ion Popescu-Pasărea, pr. Victor Ojog, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, ediția a III-a îngrijită de pr. prof. univ. dr. Nicu Moldoveanu, pr. lect. univ. drd. Victor Frangulea, diac. prof. drd. Stelian Ionașcu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004.
- Anastasimatarul*, buchet muzical athonit, Editura Evanghelismos, București, 2015.
- Cântările Utreniei*, buchet muzical athonit, Editura Evanghelismos, București, 2016.
- Cântările Vecerniei*, buchet muzical athonit, Editura Evanghelismos, București, 2013.
- Chircev, Elena, *Muzica românească de tradiție bizantină între neume și portativ, ediție revizuită*, vol. 2: Repertoriul liturgic românesc notat pe portativ în colecțiile de cântări bisericești din Transilvania și Banat, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2013.
- Ciobanu, Gheorghe, *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, vol. I-II, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1974, 1979.
- Clement Haralam; Cezar Florin Cocuz, *Cântări la vecernie, utrenie și Sfânta Liturghie*, antologie psaltică, EIBMBOR, București, 2018.
- Cunțanu, Dimitrie, *Cântările bisericești după melodiile celor opt glasuri ale Sfintei Biserici Ortodoxe Române*, culese și aranjate de Dimitrie Cunțanu, fost profesor la Seminarul Andreian din Sibiu, Ediția a III-a din autorizația bisericii îngrijită de Timotei Popovici, preot, profesor de muzică la Școala normală Andreiu Șaguna și dir[ijorul] Corului Mitropoliei, Institutul de Arte grafice Krafft & Drotleff S. A., Sibiu, 1932.
- Dicționar de termeni muzicali*, (volum Colectiv), Editura Științifică și enciclopedică, București, 1984.
- Grăjdian, Vasile pr. prof., *Teologia cântării liturgice în Biserica Ortodoxă – Aspecte de identitate a cântării liturgice*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2000.
- Ionescu, Gheorghe C., *Lexicon al celor care, de-a lungul veacurilor, s-au ocupat cu muzica bizantină în România - Compozitori, teoreticieni, muzicologi, dascăli de psaltichie, copisti, interpreți*, prefață de Titus Moisescu, Editura Diogene, București, 1994.
- Lungu, Nicolae Profesor, Preot Prof. Gr. Costea, Profesor I. Croitoru, *Gramatica muzicii bisericești „psaltice”*, studiu comparativ cu notația liniară, București, 1997.
- Lungu, Nicolae, *Manual de muzică liniară*. Corectat, completat și îngrijit de Pr. Prof. Nicu Moldoveanu, Pr. Prof. Constantin Drăgușin și Pr. Lect. Victor Frangulea, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
- Macarie Ieromonahul, *Anastasimatar*, Editura Bizantină, București, 2002.
- Moisil, Costin, *Geniu românesc vs. Tradiție bizantină. Imaginea cântării bisericești în muzicologia românească*, Editura Muzicală, București, 2016.
- Ojog Victor, *Anastasimatar*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Trinitas, 1998.
- Ploșteanu, Nifon N., *Carte de Muzică Bisericească pe Psaltichie și pe note liniare, pentru trei voci*, București, 1902.
- Popescu, Ștefanache, *Anastasimatarul practico-teoretic prescurtat*, retipărit de I. Popescu-Pasărea, 1931.
- Stanciu, Vasile, *Anastasimatarul sau Cântările vecerniei de Sâmbătă seara și ale utreniei de Duminică dimineața*, compuse și fixate pe notație liniară după melodiile celor opt glasuri bisericești, notate de preotul Dimitrie Cunțanu, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2016.

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Cursul este o formă teoretico-practică de dobândire a competențelor muzicale menite să corespundă activităților profesionale din sfera sistemului vocațional muzical.

Conținutul unităților de învățare este conceput în urma consultării principalului angajator al

absolvenților astfel încât competențele dobândite să corespundă activității profesionale.
În ce privește așteptările reprezentanților comunității epistemice, studenții care parcurg cursul sunt potențiali parteneri de dialog cu studenții din sistemul vocațional muzical.

11. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<i>Evaluare finală</i>	<i>Evaluare frontală/orală pe baza unui subiect extras de student</i>	60%
		-	-
10.5 Seminar/laborator	<i>Verificare pe parcurs</i>	<i>Evaluarea activității muzicale practice în cadrul serviciilor liturgice</i>	20%
	<i>- Activitate la seminar</i>	<i>Evaluarea exercițiilor de interpretare pe parcursul semestrului.</i>	20%
<p>10.6 Standard minim de performanță: Prezența la cursuri și seminarii în proporție de 80 %. Prezența la programul liturgic, în săptămâna de rând, (vecernia, utrenia, Sfânta Liturghie și Programul catehetic) în proporție de 80 %. Cunoștințe generale despre cântarea bisericească românească. Demonstrarea tehnicii de interpretare a unei piese muzicale, cu respectarea principiilor privind articulația și dicția. Să recunoască glasurile aplicate cunoscute. Să clasifice lucrările muzicale în funcție de conținutul imnografic.</p>			

Data completării

14.05.2024

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în catedră

Semnătura director de departament

